

Martin Kočí

false friends

falešní přátelé

OBSAH

Apartment	4	Eventually	26
Absolve	5	Exactly	27
Abstinent	6	Fabric	28
Accord	7	Famous	29
Actually	8	Garage	30
Ambulance	9	Genial	31
Argument	10	Gum	32
Brigade	11	Gymnasium	33
Café	12	Host	34
Camera	13	Interpret	35
Collaborate	14	Knot	36
College	15	Literally	37
Concrete	16	Local	38
Concurrence	17	Manchester	39
Confectionary	18	Manifestation	40
Confident	19	Maturity	41
Chef	20	Novel	42
Closet	21	Pasta	43
Creature	22	Patron	44
Criminal	23	Physician	45
Curious	24	Pregnant	46
Dress	25	Prospect	47

OBSAH

Protection	48
Pudding	49
Realize	50
Receipt/receit	51
Smoking	52
Spectre	53
Sympathetic	54
Stop	55
Toast	56
Transparent	57
Virtually	58
O autorovi krátce a vesele	59

APARTMENT - APARTMÁ

Do tohoto jazykového Babylónu v rovině čeština-angličtina ještě, aby to nebylo tak jednoduché, vstupují rozdíly mezi britskou a americkou angličtinou. Pojďme se tedy na chvíli zabývat bydlením. Pokud nemáme k dispozici "house" = "rodinný dům" (velmi rozšířeným omylem je používání termínu "family house", který angličtina prostě nepoužívá), vlastníme nebo najímáme "byt" = "flat" (v britské angličtině), "apartment" (v americké angličtině). Jinak je tomu např. v angličtině novozélandské, kde se oba termíny používají, leč významově liší: "apartment" nese americký význam, kdežto "flat" převážně označuje jakoukoli nemovitost, nebo její část, k pronajmutí, zejména studenty či uskupeními jinými než rodinami. Pokud nemáme k dispozici dokonce ani stálé bydlení v podobě bytové jednotky, nezbývá než nějaký "hostel", "lodging house" = "ubytovna" = žádná velká paráda ... Anebo: Vzpomeňte si na některý ze stovek amerických akčních filmů, v němž "total loser" převážně představovaný detektivem otřele volícím zásadně neotřelá řešení, nebo skrývajícím se padouchem, obývá "hotel room" v zaplivané špeluňce umístěné ve vysoce rizikové čtvrti. Kdyby ovšem byl některý z nich movitější, mohl by si užívat v nezaplivané nešpeluňce oplývající mohutným souhvězdím nad vchodem, a především v "suite" = "apartmá" sestávající z několika načančaných pokojů a spousty čtverečních metrů (co lepšího si přát než "presidential suite"!). Ku příkladu v Burj al Arab vás vyjde běžné "suite" (335 m²) pro dvě osoby na nějakých 47 000 Kč. Za noc. (Z ekonomických důvodů bych proto raději volil zimní noc - ty jsou delší ...)

ABSOLVE - ABSOLVOVAT

"Absolve", z latinského "absolvere", nese význam "zprostit", "osvobodit". Pravdou je, že odchodem ze školy, tedy jejím "absolvováním", se od ní de facto osvobozují, takže společný kořen by se u těchto slov vzdáleně vystopovat dal, nicméně angličtina na něj zcela rezignuje vytvořením a užitím slov zcela jiných, konkrétně "graduate", "pass".

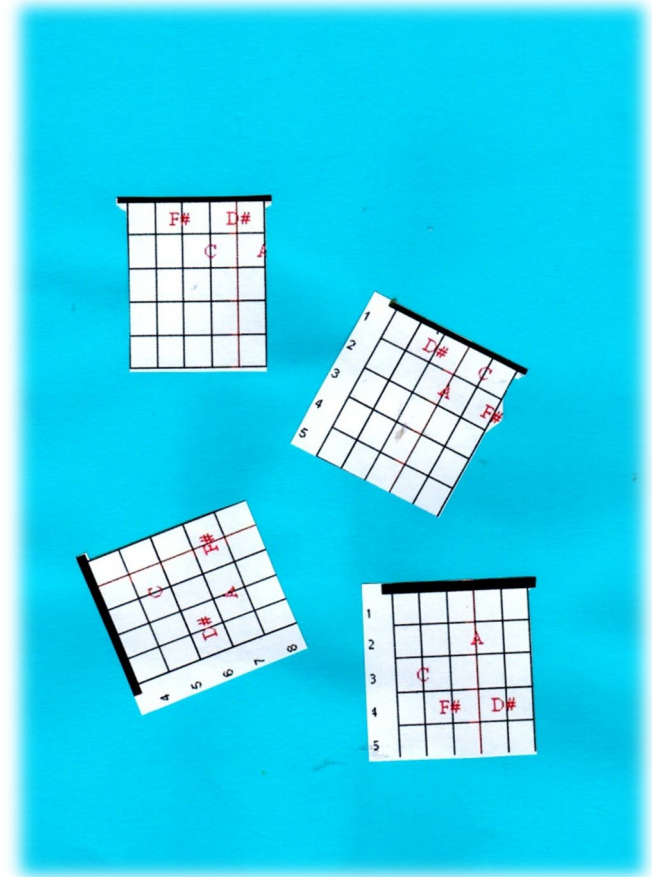
ABSTINENT - ABSTINENT

Jeden z nejzákeřnějších "false friends" vůbec. Kdo by byl řekl, že to není totéž, ani kdybychom anglický pokus vyslovili sebeangličtěji? Tedy: je-li někdo označen anglicky jako "abstinent", měli bychom ho vnímat jako člověka "střídmého", "zdrženlivého", což sice zásadně není příliš vzdáleno člověku, který se zdržuje alkoholu, totéž to ale není. Pokud ale chceme sdělit, že se někdo vyhýbá alkoholu jako čert kříži, bylo by na místě označit ho "teetotaller", případně "abstainer"

ACCORD - AKORD

V základu obou slov je shoda, a to doslova. "Akord" je uskupení tónů, jež se jaksi "shodují", tedy, zní libozvučně. Jenže angličtina mnohem ochotněji v tomto smyslu použije výraz "chord". "Accord" je spíše "shoda" v mnohem obecnějším smyslu, také pak "dohoda", "jednota", "soulad" nebo "vyváženost".

ACTUALLY - AKTUÁLNĚ

Jestliže přídavné jméno "actual" ještě může znamenat "nynější", "současný", z něj vytvořené příslovce "actually" už tento význam záhadným způsobem ztrácí, aby našlo zcela odlišný v podobě "vlastně", "skutečně", "po pravdě řečeno". A protože se jedná o nesmírně frekventované slovo používané mnohými jako vycpávka, mají méně zkušení posluchači pocit, že je řeč o něčem nesmírně aktuálním, byť by se debatovalo o historkách ze 16. století. To pak jde jednomu hlava kolem ... Takže pozor! "Aktuálně" bych doporučil vyjádřit například slovem "currently".

AMBULANCE - AMBULANCE

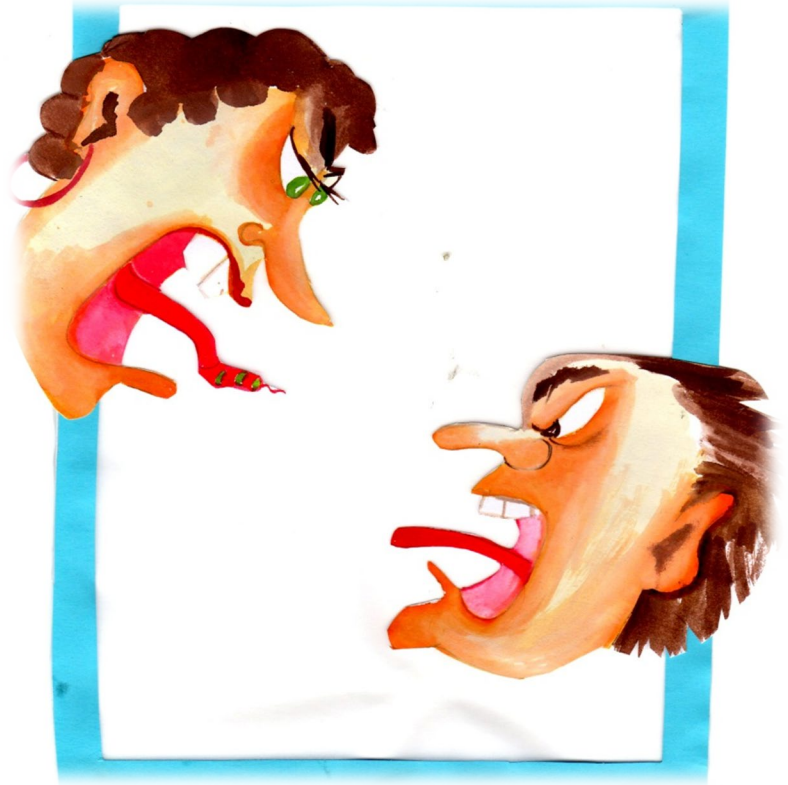
Většina z nás si více či méně rychle či pomalu zvyká na různě zbarvené dodávky s houkačkou na střeše a jednotným nápisem "ambulance" = "sanitka", "záchranka". Důvod, proč tento nápis musí být uveden zrcadlově, znám, nicméně nechápu: ok, sice ho ve zpětném zrcátku dokážu přečíst střelhibitě správně (což bych, stejně jako 99% ostatních lidí, dokázal i pozpátku), ale vidím-li ho řítit se na mě čelně, mohl by mě podle stejné logiky nápis "ecnalubma" zamotat hlavu a stát se zdrojem chybných výkonů. Nebezpečnost tohoto false friend spočívá v českém označení lékařské ordinace v nemocnici, poliklinice nebo jiném lékařském zařízení, jež slouží k rychlému ošetření pacientů schopných pohybu, kteří nejsou "ubytováni" v daném zařízení, obvykle do něj pouze docházejí, tj. "ambulance" = "emergency room", "outpatient clinic".

Takže pro jistotu ještě jednou, aby se to nepletlo: anglická "ambulance" jezdí, česká "ambulance" nejedí. Z nepojízdné anglické "ambulance" se ani tak nestává česká "ambulance". Jak prosté ...

ARGUMENT - ARGUMENT

Anglické "argument" může znamenat totéž, co české "argument", ve většině případů tomu ale tak není ... Častěji totiž nese význam "pře", "hádky", "diskuse", "debata", "polemika". České "argument" pak můžeme vyjádřit slovy typu "plea", "confutation", "refutation". České argumentace může anglicky znít "argumentation", pravděpodobněji však narazíte na slovo "reasoning".

BRIGADE - BRIGÁDA

Nene, ani tady se nepotkáme! I když ... Ve významu "skupina lidí", "oddíl", zejména ve vojenské mluvě, by to fungovalo. Neskutečné problémy ale nastávají, když chceme vyjádřit české "brigáda" ve smyslu krátkodobá práce. Šlo by použít "summer job", ale co, když to není v létě? Šlo by použít "voluntary work", ale co, když to není dobrovolné? Snad "temporary job". Budu se muset přeptat nějakého native speaker, ale mám dojem, že už jsem to někdy v minulosti udělal, a že to byla pěkná matlanice ...

CAFÉ - KAFE

"Káva" = "coffee" byla do Anglie přivezena až v roce 1601, první "kavárna" = "café", "cafeteria" byla otevřena ve Volském Brodě = Oxfordu o padesát let později. Jak se lidé do té doby probouzeli je záhadou ... ledažebly měli k dispozici nějakou jinou, tehdy legální, drogu, která je nám dnes odepírána ...

CAMERA - KAMERA

Beru do ruky "kameru" = "recorder" a začínám "natáčet" = "shoot", "film". Kdybych byl u filmu, říkali by mi "camera-man", kdybych byl hlavním z kameramanů, byl bych "director of photography". Střih. Beru do ruky "fotoaparát" = "camera" a začínám "fotit" = "photograph", "take photos". Nejsem žádný dobrý "fotograf" = "photographer", ale v Photoshop-u se dají z ne úplně blbých "photos" udělat trochu lepší, tak zkouším štěstí, třeba někdy jedna dobrá vypadne ... Střih. Vyrážím do jarních lesů, přes rameno kameru, v kapse foťák. Chvilí jsem camera-man, chvilí photographer - 2 v 1. V rámci genderové korektnosti jazyka dlužno podotknout, že žena s kamerou by asi měla být označena jako "camera-woman", ani to dnes už není správně, protože se jazyk vyvíjí stejně překotně jako společnost, v rámci genderové neutrálnosti by nejspíše bylo "camera-person" ... kam ten svět spěje!

COLLABORATE - KOLABOROVAT

Francouzští partyzáni za druhé světové války lidi spolupracující s okupanty bez milosti stříleli, u nás se účty vyřizovaly převážně až když bylo jasné, že nic nehrozí, takže od 5.května 1945 dál. O to však drsněji a důkladněji ... Ti, kdo zrazovali svůj národ, tj. "kolaborovali" = "quisle" s komunisty nebo dokonce Rusáky v dobách následujících, se nedočkali, a také už nedočkají, třiceti ran býkovcem, veřejného opovržení, nikdo na ně dokonce ani neplival, přestože ničili lidské životy jak na běžícím pásu. Žijí dnes mezi námi, denně se s nimi zdravíme, mnozí už dávno zase rozhodují o našich životech. To jsme ale tolerantní společnost, panečku! Ale zpět k nebezpečnostvím lingvistickým, s těmi si dokážeme poradit: České "kolaborovat", jednoznačně smrdí, je zatíženo silně negativní konotací, vedle toho anglické "collaborate" = "spolupracovat" je stejně neutrální jako "cooperate" a používá se v každodenní běžné komunikaci. Historický základ ovšem zase mají společný, stejně jako je tomu u řady jiných podobných-nepodobných slov.

COLLEGE - KOLEGA

V průběhu studia "college" = "vysoká škola", "univerzita" byl můj z nejmilejších "kolega" = "colleague" a přítel Pavel Vitamvás, s jehož jménem, a nejen s ním, jsme si užili spoustu zábavy. Taký mě zachraňoval před smrtí hlady, když v neděli odpoledne na "koleje" = "residence halls", "dorms", v žádném případě "track" či "rails", to by pro přebývání nebylo příliš vyhovující, kromě pozdravů od maminky, dobré duše, jež nemohla snést moje utrpení, ještě teplá pečená kuřata z domácího chovu, pravda, občas ještě maličko pernatá, zabalená v alobalu, která jsme nikdy nenechali vychladnout ...

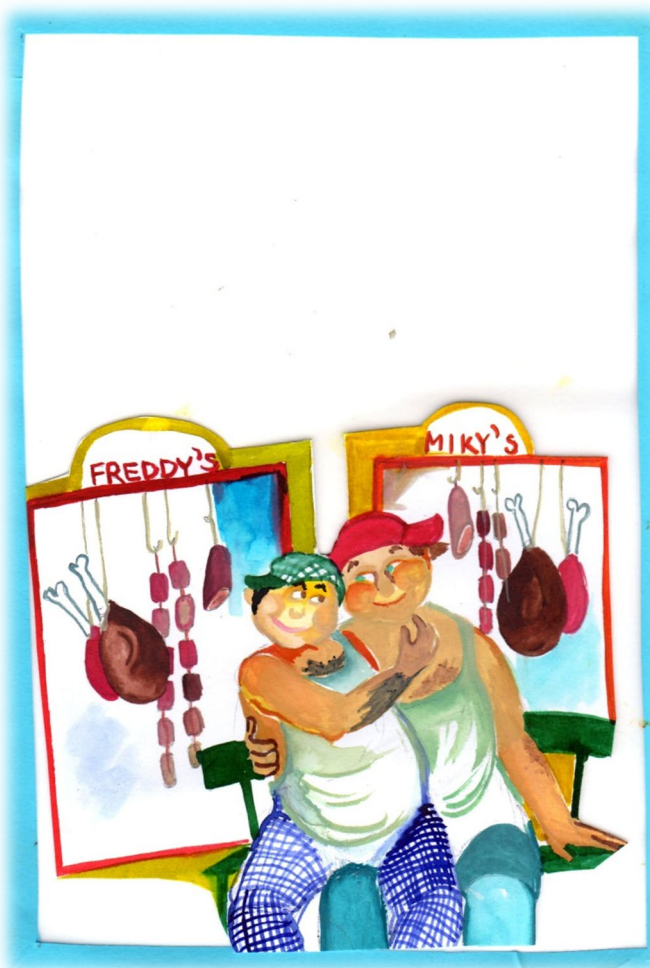
CONCRETE - KONKRÉTNÍ

"Zajímáte se o nějaké konkrétní zboží?", zjišťuje prodavačka poněkud nevrle vyrušena od poobědového luštění křížovky nad kouřícím turkem, když mírně vypelichaný pán krouží obchodem od ničeho k ničemu už dobrých deset minut. "Konkrétním" = "specific", "particular" rozhodně nemyslí zboží vyrobené z "concrete" = "beton", jak by také v obchodě se smíšeným zbožím.. Stříh: Představme si, že dáma poznala v pánovi cizozemce (opravdu netuším jak), s trochou více energie k němu přistoupila a vypálila hrdě téměř dokonalou angličtinou: "Are you looking for any concrete products?", načež pán - šprýmař - pozvednul obočí a rozvinul monolog o betonářských výrobcích a nicotné míře pravděpodobnosti, že by se mu jich zde, v koloniálu, dostalo. Prodavačka z monologu nepochopila vůbec nic, usoudila, že pán je naprostý idiot a zatvrdila se natolik, že příště k těm protivným cizincům zásadně volala Jiřinu z lahůdek.

CONCURRENCE - KONKURENCE

"Konkurence" = "competition" je biologicky definována jako interakce mezi dvěma (či více) organismy, při níž činnost jednoho z nich potlačuje druhý, případně zvyšuje jeho mortalitu. Je to tudíž "soutěž" = "competition" přesně tak, jak ji definuje angličtina. Jak ale češtinu napadlo tomuto slovu přisoudit tento význam je s podivem. Latinské "concurrere" = "vést spolu", "běžet spolu" je od soupeření viditelně na hony vzdáleno, nestojí-li dokonce v přímém protikladu. Jestli to tak trochu nesouvisí s povahou (jaký národ, takový jazyk): Vedeme si spolu, já a nejlepší kamarád, prodejnu pazourků, barvírnu plátna, pivovar, poradenskou firmu, soulad je ukázkový, skvěle vzájemně "concur" = "spolupůsobíme", "shodujeme se", když tu jednoho rána zjistím, že jsme "konkurenti" = "competitors", anžto na mě přítel ušil boudu a zahrál si se mnou na mlýnek (načůral mi na lopatky). A aby mi to nepřišlo úplně líto, blahosklonně mi přisoudil ideálních 8% včera společného podniku. Do včerejška "concurrency" = "součinnost", "shoda", "spolupůsobení", dnes "competition" a krvavé oči ...

CONFECTIONERY - KONFEKCE

I tentokrát je podobnost čistě náhodná, významy jsou si na hony vzdáleny. Protože "confectioner" je "cukrář", označuje se slovem "confectionery" obchod, v němž své výrobky prodává, také ovšem tyto výrobky samotné ("cukrárna", "cukrovinky"). "Konfekci" si raději zajdeme koupit do "clothes shop" a budeme poptávat "clothing", "ready-made clothing".

CONFIDENT - KONFIDENT

Tak mezi těmito dvěma zákeřňáky je významová propast velikosti Macochy! Alespoň dnes. Evidentně tomu tak vždy nebylo, jelikož historický základ je opět společný, a jaký jiný než latinský: "fidere" = "věřit". Jestli náš "konfident" = "informer" věří, že teplým bonzem pomůže vlasti nebo alespoň sobě, člověk anglicky označený za "confident" = "jistý", "sebejistý", "sebevědomý" důvěřuje především sám sobě. Jak příznačné! Malá česká krysa leštící kliky kanceláří se s chutí svěří, zvláště pak má-li z toho prospěch, proto nadšeně šeptá teplá slůvka do uší mocných, a vrtí přitom poníženě ocáskem, hrdý Angličan, ne že by netušil, co je to "práskač" = "squeaker", "narker", "sneak", by si raději jazyk uhryznul. Inu, jiný kraj, jiný brav ...

CHEF - ŠÉF

Jakpak by se asi překládal název televizního pořadu Ano, šéfe!, který vcelku s přehledem "šéfuje" donenávna neznámý, dnes však již mocně medializovaný "šéfkuchař"? V této souvislosti přichází na mysl jiný TV seriál Ordinance v růžové zahradě, jehož název kdybych měl přeložit, by mi zůsobil těžkosti, protože nevím, jestli je "růžová" odvozeno od "růží" = "roses" v ní rostoucích nebo barvy vily zvané "růžovka", jež se v ní nachází, tj. "pink". Zpět do kuchyně: Je-li mým "šéfem" = "boss", "chief", který současně šéfuje kuchyni v pozici "šéfkuchaře" = "chef", mohu prohlásit "můj chief je chef". Pokud by byl další pozicí navíc "náčelníkem indiánského kmene", tj. "chief", snad bych u tlumočení těchto vztahů ani být nechtěl ...

CLOSET - KLOZET

Zmatení v této oblasti může zcela evidentně způsobit řadu celkem drsných problémů. Jeden z jemnějších, tj. nepříliš fekálních, může nastat, když vás paní domu, v němž jste návštěvou, pošle pro klobouk do "closet", majíc na mysli "šatnu", pro talíř do "closet", majíc na mysli "kredenc", případně pro plechovku fazolí do "closet", majíc na mysli "komoru", a vy potříkráte marně prohledáváte WC, neboli "toilet", hoooodně zřídka pak "closet". Za poznámku zde stojí právě výše uvedená zkratka: Chlubit se v 21. století, že máme splachovací záchod (water closet), nikoli díru v zemi, je poněkud podivné a vypadá to, jakoby to nebylo příliš běžné. A ještě jedna poznámka: Mylně, ale o to vehementněji, se traduje, že splachovací záchod je vynález Thomase Crappera. Důvod bude nepochybně spočívat ve vtipnosti tohoto jména v dané souvislosti - "crap" = "hovno", "crapper" pak třeba "hovňous" nebo "sráč", případně "záchod" ... Pro vynálezce záchodu přiléhavé. Tento pán však už jen koncem 19. století několika patenty vylepšil vynález Johna Harringtona z roku 1596.

CREATURE - KREATURA

Latinské "creare" = "tvořit" dalo základ podobným slovům v dlouhé řadě evropských jazyků (španělské "crear", francouzské "créer", italské "creare", portugalské "criar", až po anglické "create"). Do češtiny se v tomto významu dostalo oklikou právě přes angličtinu v podobě "kreativní", "kreativec", "kreativita" označující ve všech případech zvýšené tvůrčí schopnosti. "Creator" = "stvořitel", "Stvořitel", "tvůrce" dává svojí činností celkem logicky vzniknout čemusi označovanému jako "creature" = "stvoření", "bytosť", "tvor". Tady najednou koleje přestávají být rovnoběžné a čeština se ubírá od neutrálního významu směrem s významu silně negativně citově zabarvenému: "kreatura", "stvůra", případně i "nestvůra", což paradoxně označuje i přes zápornou předponu totéž, a pro což by angličtina nejraději sáhla k termínu "monster".

CRIMINAL - KRIMINÁL

Vzdálenost významů těchto dvou slov je sice nepatrná, umím si však představit dlouhé minuty rozplétání motanice vzniklé zanedbáním významového rozdílu ... Tak jen pro jistotu: "criminal" je ten darebný "kriminálník", kterého je třeba šoupnout do "chládku", "kriminálu", "prison", "jail".

CURIOUS – KURIÓZNÍ

Když čtyřletý vnouček babičce už po sedmé během dvou minut položil otázku začínající slovem "proč", usadila ho ta dobrá, leč poněkud nervózní, žena namísto odpovědi příslovím "curiosity killed the cat". Na chvíli dal pokoj. Ne snad, že by se lekl, že by na něj mohla spadnout nějaká "kuriozita" typu dvouhlavé tele nebo lokomotiva na bruslích, ale proto, že správně pochopil sdělení jako "nebuď zvědavý, budeš brzo starý". Poučení a trpělivi rodičové přirozeně dobře vědí, že "zvědavé" = "curious" dítě je přirozený jev, a že bez této vlastnosti by mohlo navěky zůstat tabula rasa, čistý list, totální tupoun. Na druhé straně není příliš "kuriózní" = "rare", "quaint", "funny" potkat ubohé "nepopsance" evidentně vychovávané nervózními babičkami.

DRESS - DRES

V jasných barvách vidím fotbalisty s balónovitými lýtky cupitající po hřišti v letních dámských "šatečkách" = "dress" s volány a kyticovými vzory. Jak bujaré! Na druhé straně: krasavice na přehlídkovém mole vyšlapující si v super odlehčených a vzdušných sportovních "dresech" = "jersey" nejsou pro starého slintala zase až tak zavrženíhodnou představou. Jako demonstraci toho, jak je angličtina nesnadno uchopitelným jazykem uvádím několik dalších významů slova "dress": "uspořádat, upravit (jídlo, vlasy), vyzdobit, obdělat, uniforma, prořezat (křoví), obvázat (ránu), ohoblovat (dřevo), hnojit (půdu), otesat (kámen), cídit, pohlédnout, apretovat, klížit, zamířit ...". A co teď s tím ...?

EVENTUALLY - EVENTUÁLNĚ

"After about zillion reminders they eventually paid the invoice and I could finally go and buy the new shoes and a pack of cigarettes."

I takto těžký bývá život "překladače na volné noze" = "freelance translator" - přiřítí se zákazník s potem na čele, plete páte přes deváté, z čehož nakonec vypadne, že vlastně už včera potřeboval přeložených třicet stran šíleně důležité smlouvy, a že je tudíž připraven obětovat = zaplatit cokoli, jen aby to zítra v šest večer bylo hotové. Překladatel a) si představí těch peněz, b) si představí těch 24 hodin u počítače, c) se rozhodne špatně, a vyloudí tím úlevu v prosebných psích očích. Nato přestane komunikovat s okolím, pije kávu, mžourá červenýma očima na monitor, chodí dokolečka po místnosti, zase mžourá, protahuje zmučená záda, stráví velmi neklidné dvě hodiny spánku, protože je hlava zanesená slovy a písmeny, a protože má hrůzu z toho, že slíbený termín nestihne. V 17.59 následujícího dne, stráveného úplně stejně jako předchozí noc, klikne na "odeslat" a zhluboka vydechne. Pán s potem na čele příjem nepotvrdí ani druhý den, ale neozývá se, tak je vše v pořádku. Po měsíci překladatel poprvé opatrně zjišťuje, proč není proplacená faktura se splatností před dvěma týdny. Mírné až naléhavé urgencye pak opakuje každých čtrnáct dnů. Po čtyřech měsících, "after about zillion reminders" = "po nekonečném množství upomínek" se stane zázrak a na účtu přistane vysezená částka. "Nakonec" = "eventually" se něco v upocenci pohnulo a "fakturu" = "invoice" zaplatil! Mimochodem, asi před měsícem navrhoval, že by "eventuálně" = "possibly", "alternatively" za překlad zaplatil zbožím, v tomto případě několika pytlí granulovaného hnojiva, což překladatel, coby bezzemek, zamítnul. Sláva, jdeme koupit botičky a cigára!!

EXACTLY – EXAKTNĚ

Dlouhotrvající spory o to, zda povýšený mizera Sherlock Holmes někdy řekl svému nahravači a poskokovi Watsonovi „Elementary, my dear Watson“ se zdají být definitivně vyřešeny – neřekl (ačkoli na začátku knihy *The Crooked Man* z roku 1893 utrousil na jednom místě „elementary“ a o kousek dále „...my dear Watson“). Respektive řekl, a to doslova – tedy ne v knize, nýbrž v závěru filmu z roku 1929 *The Return of Sherlock Holmes*. Tvůrce postavy teoreticky mohl do scénáře mluvit – zemřel o rok později – a tuto větu detektivovi do úst vložit ... Debaty, jestli podobně prohlásil „Exactly, my dear Watson“ nejsou doposud uzavřeny (nikdo si nedal práci s pečlivým pročtením všech Doyleových knih). Zastavme se na chvíli nad významem této okřídlené věty. Nabádal ji Holmes svého přítele (o jeho/jejich domnělé homosexualitě se vede další řada učených sporů zejména v souvislosti s mnoha náznaky přímo v textech knih /které ovšem kdo chce najde kdykoli a kdekoli – vzpomeňme např. Rychlé šípy ... / a také s vyhlášeným gayem Oscarem Wildem, jehož Doyle dobře znal, a jež byl v roce 1895 souzen za „neslýchanou obscénnost“), aby se vyšetřování věnoval přísně vědecky a s mikroskopickou přesností? Nebo jí máme rozumět tak, že Watson Holmesovi jako vždy nemírně pochleboval, a za to se dočkal uznání? B je správně. Nenavigoval ho, aby postupoval „exaktně = accurately, scientifically“, ale chválil ho za správný úsudek: „Přesně tak, milý Watson.“ Tedy: „exactly = přesně, úplně, doslovně, pravdu díš, ...“

FABRIC - FABRIKA

Před očima mám klasický prvorepublikový obrázek "fabrikanta" = "factory owner" s vydutým břichem sevřeným vestou, z níž visí tlustý řetěz vedoucí do kapsičky s hodinkami, tváří se současně důležitě i pobaveně, s tlustým doutníkem v ústech shlíží na mravence, rozuměj prostý dělný lid, pod jeho nohama. Stupidní představa ... Ve své "fabrice" = "factory", "plant" řadu let "vyrábí" = "produce", "manufacture", "fabricate" prvotřídní "látky" = "fabric" na vojenské uniformy. A protože se blíží druhá světová válka, armádní zakázky se jen hrnou, pán buduje a investuje ... Za sedm let mu bolševici jeho krásnou "factory" ukradnou.

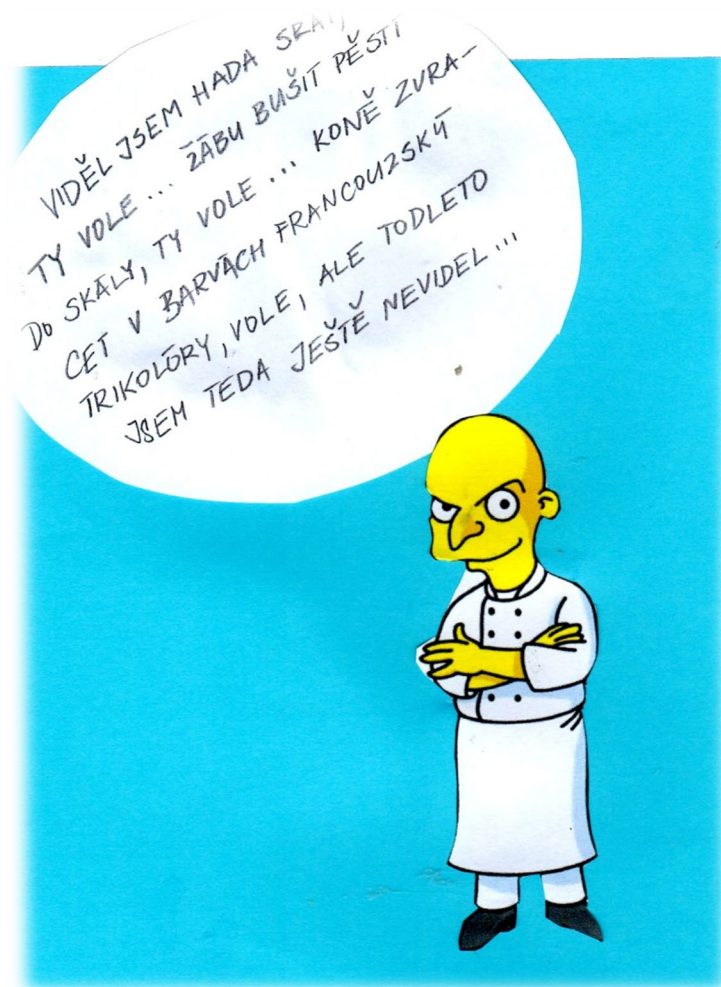

FAMOUS - FAMÓZNÍ

"Ta hovězí líčka byla prostě fa-mó-zní!", pravil mediálně profláknutý Zdeněk Pohlreich se slastně přivřenýma očima a hlasitým pomlasknutím. Toho chlapa mám rád, bez ohledu na vnější projevy lidství je to chytrý člověk, který cosi umí (mimochodem, pokud si chcete opravdu vychutnat jednotlivé díly jeho pořadu bez pitomého přerušování reklamou a bez protivného pipání, hledejte v archivu TVPrima).

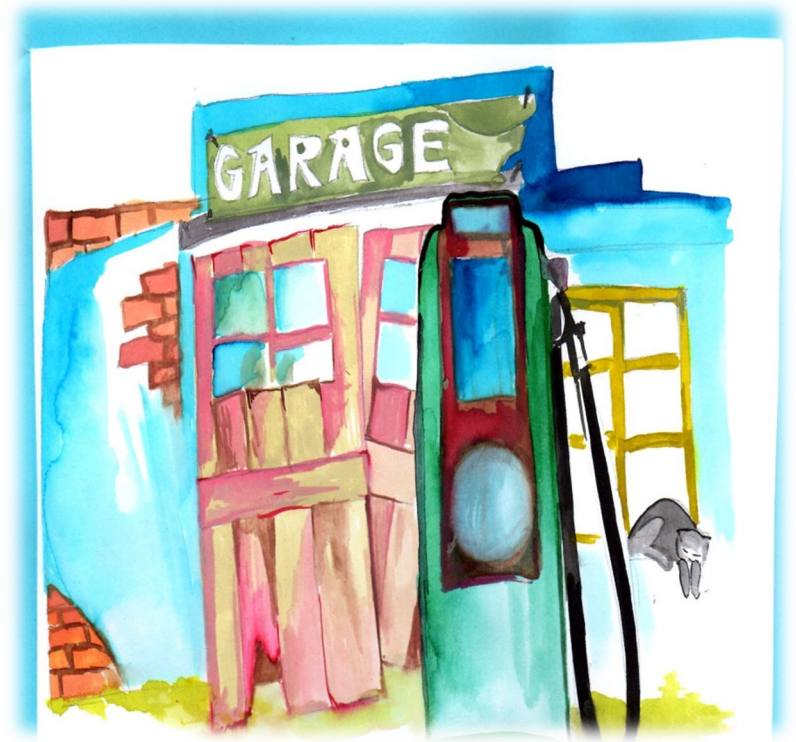
Slovem "famózní" (v poslední době tolik populárním) chtěl zcela jistě vyjádřit extrémně silné nadšení, na něž by nestačila slova " vynikající", "skvělý", "báječný". Anglicky pak např. "superb", "excellent", "great". Určitě NE "famous". Tento falešný přítelíček se vysloveně nabízí, avšak na zcestí tím láká ... Pokud bychom ale chtěli sdělit, že je tato hospoda "proslavená", "vyhlášená" či "proslulá" svojí kuchyní, slovo "famous" bychom dost dobře využili ("famous for"). Pohlreich je "famous chef - slavný kuchař", je ale také "infamous" (neblaze proslulý, nechvalně známý) svými volskými a jinými verbálními eskapádami. No a co.

P.S. Až budete někdy mít chvíli času a velký hlad, a budete shodou okolností v Ostravě, určitě musíte najít restauraci La Vida (představte si ji: uprostřed hnusného komunistického panelákovitého nepoužívaného školka přestavěného na hospodu). Lepšího zacházení, a hlavně: famóznějších hovězích líček, se vám jen tak někde nedostane. (Díky, Tome.) Bon appetit!

GARAGE - GARÁŽ

Jestliže obě slova mají společný základ ve francouzském "garer", jež znamená "ukrýt", "ochránit", a v tomto významu se potkávají, kde se pak vzaly další anglické významy "autodílna", "autoservis"? Asi tomu bude podobně jako s mojí motocyklem, který už druhý měsíc "garážuji" v servisu, kde čeká na nějakou bezvýznamnou součástku ... Každopádně, když mi někdo sdělí, že má své auto v "garage", bez dalšího kontextu ani nevím, jestli se mám radovat nebo ho litovat ...

GENIAL - GENIÁLNÍ

Anglické slovo "genial" žel neznamená většinou "geniální" (výjimečně ano), ale spíše "žoviální", také "sympatický", "milý". "Geniální" je pak častěji vyjadřováno termíny jako "ingenious", "gifted", "inspired", "brilliant" a pod.

GUM - GUMA

"Gum" se může jen vzdáleně a výjimečně blížit českému výrazu "guma", mnohem častěji půjde zřejmě o "žvýkačku" nebo také "dáseň". Naše "guma" bude označena jako "rubber" (materiál), "tyre" (pneumatika), "eraser" (školní voňavý zážrak na vymazávání), eventuelně "elastic" (něco natahovacího, gumička do vlasů). Taky by to byl slangově "prezervativ", který s naší pánskou ochranou opět nekomunikuje, ta by se jmenovala "condom" ... Aby zmatení bylo dokonalé, "preservative" se dává do potravin, jelikož se jedná o "konzervační prostředek", odvozeno od "preserve", tj. "uchovat", "konzervovat".

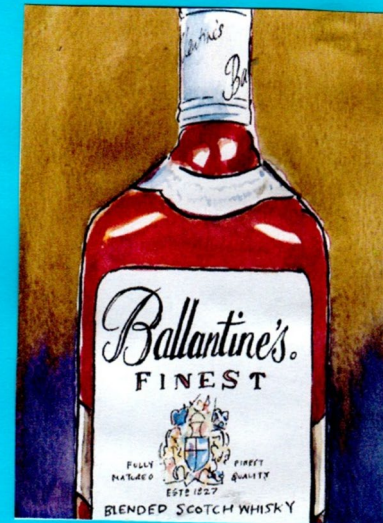
GYMNASIUM - GYMNÁZIUM

Asi jeden z nejklaštějších případů. Prohlásí-li někdo, že studoval "gymnasium", hned mi naskakují 3D obrázky studentů zavěšených hlavou dolů na kruzích či letících přes koně nadél ... Ano, ano, "gymnasium" je místnost ke sportování, "gymnázium", coby střední škola, bylo označeno jako "secondary school" či "high school", v Británii pak speciálně "grammar school".

INTERPRET - INTERPRET

Jako "interpreter" = "tlumočník" se v této oblasti náhodou velmi dobře vyznám ;-). Jako světloňoš si téměř nikdy neodpustím drobné školení ve chvíli, kdy si někdo objednává "překladaatele" = "translator", a přitom má na mysli "tlumočníka", a taky naopak. Výstupem práce překladatele jsou psaná slova, výstupem práce tlumočníka jsou mluvená slova. Leckdy bývá překladatel současně tlumočníkem, v naprosté většině případů tomu tak ale není, jelikož se jedná o dvě hodně odlišná zaměstnání, a tudíž jsou k jejich výkonu zapotřebí poměrně odlišné vlohy. Již tedy víme, že "interpret" = "tlumočit", také "vysvětlit", "vyložit", "analyzovat", "považovat" - vše slovesa. Vedle toho české "interpret" označuje člověka prezentujícího plody práce někoho jiného, výkonného umělce, např. v hudbě, jde tudíž o podstatné jméno. V důsledku se tím ale vracíme k anglickému významu - jde o tlumočení významu či poselství - takže jakýpak problém.

KNOT - KNOT

V tomto případě se skutečně jedná o podobnost čistě náhodnou, homonyma, přesněji homografy (česká výslovnost /knot/, anglická výslovnost /not/). Mnohem praktičtější je svíčka, jejímž středem prochází krásný rovný "knot" = "wick", než když je tento "wick" samý "uzel" = "knot" ... To se někdy může stát z očekávaného romantického večera při plápolající svíčce pěkně zasukovaná patálie. Také platí, že čtete-li lodní deník, podle něhož se škuner pohyboval rychlostí 4 "uzly", v angličtině pořád "knot", nebyl to žádný fofr, přesněji nějakých 7,4 km/hod (1 uzel, značka "kt" nebo "kn", je jednotka rychlosti používaná dříve v mořeplavbě, letectví a meteorologii, je definován jako jedna námořní míle, tj. 1852m, za hodinu; historie vzniku této jednotky je neskutečně nádherná, stojí za krátké pokochání: k měření rychlosti pohybující se lodi se z paluby spouštěla šňůra s plováky a uzly, jejichž vzájemná vzdálenost byla 14,4 metrů, údaj v uzlech byl dán počtem uzlů prošlých rukama námořníka za 28 sekund).

LITERALLY - LITERÁRNĚ

Óóó, těch nedorozumění! Třeba: "He is literally a genius.", kupodivu neznamená, že by zmiňovaný jedinec byl geniálním mistrem pera, spíše se zde sděluje, že se jedná o skutečného génia s extrémně vysokým IQ, o další orientaci ani slovo. "Literal translation" není přebásněním původního textu, nýbrž jeho "doslovným" překladem, vlastně přesným opakem volného převodu. "Literally" = "doslova", "bez přehánění", podobně jako "virtually" = "prakticky", "fakticky", "ve skutečnosti", kterému se významově přibližuje, a které také s virtualitou nemá pranic společného, stojí významově skutečně přesně na opačném pólu čehokoli "literárního", smyšleného, fiktivního.

LOCAL - LOKÁL

V případě, že bychom se pohybovali na tenkém ledě lidové etymologie, mohli bychom české "lokál" = "bar", "pub" vyvodit od slovesa "lokati" - nepochybně vábná interpretace, leč skutečnost je komplikovanější. Podobu a společné kořeny hledejme u šestého pádu, tj. "lokál" = "locative", vlekoucího své jméno po staletí ještě z dob panování tetičky latiny ("locus" = "místo"). Tento pád vyjadřuje často určení místa, v našem případě TOHO MÍSTA, toho důležitého místa. Jenomže se nám tohoto slova nedostalo z latiny rovnou, vzalo to oklikou přes němčinu, kde znamená "místnost", "hostinec", "hospoda", ale je to také přídavné jméno "místní", "lokální". No, a rázem jsme konečně u angličtiny, kde spojení "local people" nebude znamenat "lid lokálový", nýbrž "místní lidé".

MANIFESTATION - MANIFESTACE

"Manifestacemi" = "demonstration" za lepší podmínky pro průmyslově chovaná kuřata nebo čtrnácté a patnácté platy oplátkou za šestihodinovou pracovní dobu se svět jen hemží, ještě častěji než za se manifestuje proti, třeba proti tunelování lesů nebo výstavbě golfového hřiště. "Manifestation of God's love" jako "projev boží lásky" nebo "manifestation of conservatism" = "projev konzervatismu" ale evidentně není významově příliš blízko pořvávání v ulicích. Lehký chaos může způsobit spojení "public manifestation" svádějící s pochopení, že se jedná o veřejnou demonstraci. Jenže ono se jedná o veřejnou demonstraci! Ne však ve smyslu "manifestace", nýbrž "ukázka", "předvedení" - ukázka síly a moci, předvedení výsledků dlouholetého vědeckého bádání, které, pokud se davu znelíbí, mohou případně přerůst v otevřený odpor projevující se demonstrací ...

MANCHESTER - MANŠESTR

O tom, že v Manchesteru nemají manšestr, psal již před lety jazykový velmistr Karel Kyncl, když takto nazval jednu ze svých sbírek fejetonů a reportáží. Takže už jen pro zopakování a pořádek: "Manchester" jako jedno z nejvýznamnějších průmyslových měst Anglie nedalo jméno "manšestru", alespoň ne v angličtině a alespoň ne zcela prokazatelně. Ta tuto látku označí jako "corduroy", "cord" či "velveteen".

MATURITY - MATURITA

Společný etymologický základ v latinském "maturus" = "zralý"; "maturity" nese dnes význam "zralost", "dospělost", "splatnost"; "maturita" jako zkouška dospělosti či zralosti se ale v angličtině se společným základem kupodivu nepojí, nejčastěji bývá vyjádřena termínem "school-leaving exam".

NOVEL - NOVELA

Naše novela, jako kratší literární útvar (z italského "novinka") vyznačující se nekomplikovaným příběhem, by v angličtině byla označena za "novelette" či "nouvelle". Pokud by se jednalo o "novelu zákona", už by šlo použít anglické "novel", ale také, a raději, "amendment". Člověk hovořící anglicky užije slova "novel", má-li na mysli "román", tedy útvar vcelku se od naší novely lišící.

PASTA – PASTA

Itálie dala světu „těstoviny = pasta“. Kdo dal světu zvláštní mazlavou konzistenci nejrůznějších hmot zvanou leckde po světě „pasta = paste“ se asi nedovíme. Každopádně, the world of pasta je neuvěřitelně pestrobarevný a košatý. Stále v něm vládne pevnou rukou italština, a tak mají desítky až stovky druhů těstovin koncovky množného čísla pánského rodu (-ini, -elli, -illi, -etti: capellini, perciatelli, fusilli, spaghetti), či dámského rodu (-ine, -elle: fettuccine, pappardelle), všechny svorně nesoucí deminutivizující význam „malý, drobný“; případně koncovky -oni, -one (vermicelloni, lumacone) s poselstvím „velký“. Kdo nemá alespoň třikrát týdně k obědu „pasta“, jakoby ani nebyl ... Vedle nejrůznějších typů „past = pastes“ („grinding paste = brusná pasta“, „polishing paste = leštící pasta“, „lapping paste = lapovací pasta“,...), s nimiž se člověk příliš často nesetká, je tu ale také „toothpaste = zubní pasta“, kterou si strkáme do úst několikrát denně po celý (zubatý) život. Dějiny tohoto vynálezu jsou přenádherné, pročez si nemohu neodpustit krátký historický exkurs: Zubní pasta byla vynalezena dávno před zubním kartáčkem, asi před 4000 lety. V počátcích se používaly materiály jako drcené kosti nebo skořápky od vajec či lastury z ústřic, jimiž se ze zubů dřely hrubé nečistoty. Později už to byly prášky z dřevěného uhlí a kůry. Zápach z úst se odstraňoval např. použitím želví krve třikrát do roka. Moderní zubní pasta se zrodila až začátkem 19. století v Anglii, kde ji představil svým pacientům zubař jménem Peabody. Obsahovala mýdlo, a musela být neobyčejně nechutná. Navíc, brusné přísady zubních past ještě donedávna horlivým čističům způsobovaly značné škody na sklovině.

Až si příště pochutnáte na nějaké skvělé „pasta“, nezapomeňte vzápětí potěšit své zoubky a dech použitím nějaké super ultra moderní „paste“

PATRON - PATRONA

Kdybych vám teď začal tvrdit, že existují samčí náboje (patron) a náboje samičí (patrona) na různé typy zvěře, zcela správně byste mi to neuvěřili, nebudu se o to proto ani pokoušet. Pravda, nicméně, je, že "patron" ve smyslu "ochránce" se mezi češtinou a angličtinou liší pouze výslovností (např. "patron saint" našeho kostela je "Svatý Vavřinec" = "Saint Laurent"). Je-li ale řeč o nábojích, můžeme české slovo "patrona" = "shell", "cartridge" v ústech horkobramborovat a kroutit jak chceme, stejně vyvoláme pouze otazníky a nepochopení, vaši posluchači si budou prostě myslet, že si z nich střílíte ...

PHYSICIAN - FYZIK

"A physician" je ve Wikipedii definován jako "... poskytovatel zdravotní péče, jenž praktikuje lékařskou profesi zabývající se podporou, údržbou či obnovou lidského zdraví prostřednictvím studia, stanovování diagnóz a léčbou chorob, zranění a jiných fyzických či duševních poruch." Ďábelštější definici lékaře těžko vymyslet, což! Co si málo z fyziky takovýto člověk jistě ovládat bude muset, ale nepochybně ne tolik, co "physicist = fyzik" zabývající se disciplinou zvanou "physics = fyzika", jehož zase příliš nezajímá "physical fitness = fyzička či fyzické zdraví" lidí. Fyzický se tak liší od fyzikálního, byť by se fyzika sebevíce zabývala výhradně fyzikem ... Pokud by z této motaniny šla někomu trochu hlava kolem, je tu jednoduchý recept na Gin Fizz (který je tak mocný, že i pašáka se špičkovou fyzičkou může srazit na kolena; slabší povahy pak ráno vyhledávají své "physicians", aby se zbavili buchotu v lebkách): *Shake gin, juice of lemon, and powdered sugar with ice and strain into a highball glass over two ice cubes. Fill with carbonated water, stir, and serve.*

PREGNANT - PREGNANTNÍ

Doba je těhotná revolucí. Otěhotnět myšlenkou. - Vždy se v těchto metaforických vyjádřeních má za to, že jsou věci v "jiném stavu", "plné", "už už rodící něco nového". Pokud si uvědomíme, že anglické "pregnant" = "těhotná" (mužský rod by v tomto konkrétním případě působil zřejmě nepatříčně) vzešlo z latinského "praegnans" = "před porodem", přeneseně pak "plný", "naplněný", není české "pregnantní" = "concise", "pithy" neboli "výstižný", "přesný" a "stručný" (takové je např. "pregnantní vyjádření") od tohoto významu ani trochu vzdáleno, protože ho můžeme chápat tak, že je "po okraj naplněno významem a obsahem". Obzvlášť zábavné je v tomto kontextu slovo "impregnovat", jelikož má naprosto stejný základ znamenající "napustit/naplnit něco něčím", doslova "učinit těhotným". I přes tolik shod nicméně nebudeme raději chápat spojení "pregnant woman" jako "pregnantní, přesně a stručně se vyjadřující žena", protože by to byl evidentní oxymóron, a přikloníme se ke skutečnému, fyzickému těhotenství. Na mysl mi přišel starý vtip o velice pregnantně se vyjadřující blondýnce, která se stručně a jasně domohla místa k sezení v přeplněné tramvaji slovy: "Uvolněte mi, prosím, toto vyhrazené místo, jsem již 15 minut těhotná."

PROSPECT - PROSPEKT

Tak, jak je Česko stupidně prosyceno Masarykovými třídami a náměstími, desítky Ruských měst protínají Prospekty Lenina. Bez ohledu na to, že to byl zpropadený pučista a syfilitik. (Tenhle znáte?: *Hádají se Marx, Engels a Lenin, zda je lepší manželka nebo milenka. Zásadně manželka, říká Marx. Aby mohl člověk dělat revoluci, potřebuje mít jisté zázemí. Manželství je buržoazní přežitek. Jedině nejistota s milenkou udrží revolučního ducha v pohotovosti, tvrdí Engels. Co ty o tom soudíš, Lenine? No, nejlepší je mít manželku i milenkou. Manželka si myslí, že jsi u milenky, milenka si myslí, že jsi u manželky a ty můžeš být v knihovně a učit se, učit se, učit se.*) Čeština občas, a hlavně v minulosti, s tímto významem slova prospekt zašpásuje, přednost nicméně dává slovu „třída“, řidčeji pak třeba „bulvár“. Pravděpodobněji se setkáme se slovem „prospekt“ ve významu „informační leták, brožurka = leaflet, brochure, pamphlet, prospectus“. Těch soudruh Lenin dával tisknout tuny, žel bohu to na prostý lid zabralo.

Jestliže je tedy „prospectus“ kus papíru, co je pak „prospect“? V lednu 2011 prolásl guvernér Gideon Gono, že „Zimbabwe's recovery and growth prospects are bright ... but there is a need to deepen business and investor confidence“. Ano, líčil „růžové vyhlídky“ a sliboval prosperitu a samá pozitiva. Významový strom slova „prospect“ je tak obtěžkán plody, že se hned v zápětí hlásí o slovo další: „prospect = provádět průzkum“, kupříkladu geologický („geological prospecting“) za účelem nalezení nejrozsáhlejších kamenů dláždících cesty k bohatství. Taky tu máme „prospect = potenciální zákazník“ – „prospect“, jako někdo, kdo by snad mohl své peníze utratit za moje zboží, „customer = zákazník“, jako někdo, koho mám ještě raději, protože to už udělal. Zkuste si závěrem jen tak na procvičení přeložit větu: „Po nedávném provedení geologického průzkumu jsou naše vyhlídky na obchodní úspěch vynikající a očekáváme značný příliv potenciálních zákazníků.“

PROTECTION – PROTEKCE

„Did Obama pull strings for New Black Panthers?“, tázal se americký tisk na podzim roku 2010. Panovala totiž, vcelku oprávněná, obava, že Bílý dům využil svého politického vlivu k manipulaci soudního řízení týkajícího se zastrašování voličů právě Černými pantery. Jako obyčejně případ zapadnul nevyřešen, avšak my zde alespoň máme krásnou frázi z novinových titulků: „pull strings for – tahat za špagátky v něčí prospěch, nadřžovat někomu, protěžovat ho“. Stále mám v živé paměti pohnutou dobu rudého teroru, kdy pokud neměl někdo strýčka, který by zatahal za ty správné provázky, těžko si mohl nechat zdát například o vysokoškolském životě. „String-pulling = protekce“ bylo nutné a všudypřítomné.

„Protekce“ může být obecně chápána jako cosi vcelku pozitivního, prokazování přízně a držení ochranné ruky nad hlavou, která to potřebuje, zde použijme krásné anglické „patronage“. Často se ale jedná o nespravedlivé zvýhodňování, protekcionářství, nadřžování, na něž by dobře pasovalo anglické „favouritism“, případně „nepotism“. Šedými eminencemi v pozadí zavání další z možných překladů slova „protekce“, a to „backstairs influence“. Ve většině těchto případů představuje „protekce“ jakousi ochranu či záštitu jedné osoby osobou druhou. Nebylo by ale ideální zvolit v tomto významu velmi lákavé slovo „protection“. S ním bychom uspěli v mnohem obecnějším významu slova „ochrana“, případně „záštita, krytí, jištění“, s posunem k technickým a jiným odborným oblastem: „protection bar = ochranný oblouk“, „protection cover = ochranný kryt“, „protection duty = ochranné clo“, „protection measures = ochranná opatření“, „protection period = ochranná lhůta“, „protection relay = ochranné relé“, ...

Tak tedy: Protekce sice je ochrana, avšak ne každá ochrana je protekce ... Easy, isn't it?

RECEIPT - RECIPE - RECEPT

V obchodě při placení obdržíte "receipt" jako doklad o zaplacení, budou ho po vás požadovat v případě reklamace. Pokud je vaše kuchařská fantazie a odvaha poblíž bodu mrazu, neobejdete se asi bez "recipe" v podobě knihy, která jich obsahuje desítky ba stovky. Ale pokud po přepadení chorobou a následné návštěvě lékaře přicházíte zadýcháni a zbroceni potem z posledních sil do lékárny a třesoucí se rukou podáváte přes pult "recept" výměnou za vytoužené chemikálie, vězte, že se v anglicky mluvících zemích tento papírek obyčejně nazývá "prescription".

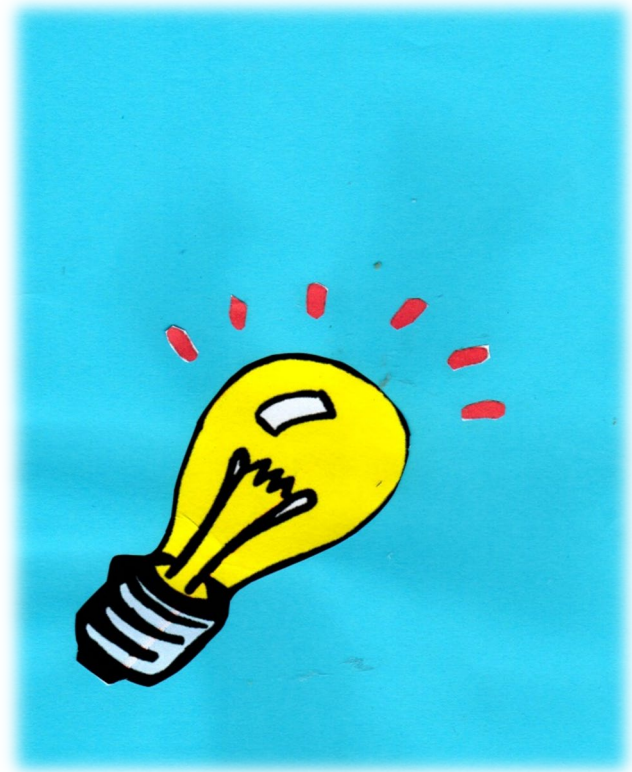
PUDDING - PUDINK

Bez velkého přemýšlení se dá vydedukovat, odkud se vzal přeslavný Yorkshire pudding, trochu překvapivější zřejmě bude informace, že se jedná o pokrm z nesladkého těsta kydaného do rozpáleného oleje, kde se dozlatova osmaží a posléze podává s rostbífem nebo kuřetem přelité masovou šťávou. To by ještě od našeho pojetí slova "pudink" = "custard" nebylo tak strašlivě vzdáleno jako další možné významy, ze kterých jde hlava kolem: "pudding" = "nákyp", "kaše", avšak také "jitrnice", případně ve variantě "black pudding" = "jelito". O (nechvalně) známém "Christmas pudding" snad ani netřeba plýtvat písmeny. Nemohu se ale ještě nepodělit o pár dalších veselých spojení jako "pudding head" = "pitomec", "pudding heart" = "zbabělec" nebo "pudding time" = "vhodný čas". Kam se poděl náš milený, voňavý, hladounký, žluťoučký vanilkový pudink právě vyklopený z mističky jak bábovka a zlehka osvěžený barevně i chuťově přelivem třeba z borůvkového kompotu?!

REALIZE - REALIZOVAT

Chcete-li vyjádřit český význam "realizovat", anglické "realize" sice připadá v úvahu, spíše by však angličtina uvítala specializovanější slova typu "implement", "make good", "execute" nebo "carry out". Anglické "realize" by pak zřejmě směřovalo k významu "uvědomit si", "být si vědom", "pochopit".

SMOKING - SMOKING

Zřejmě bychom vyvolali přinejmenším v údivu zdvižené obočí, kdybychom po anglicky mluvícím člověku chtěli, aby si na večírek neopomněl vzít "smoking". Lépe bychom v tomto případě dopadli s "tuxedo", "tux", případně britštějším "dinner-jacket". I student prvního ročníku tohoto podivuhodného jazyka vnímá, že anglické "smoking" bude mít něco společného s kouřením.

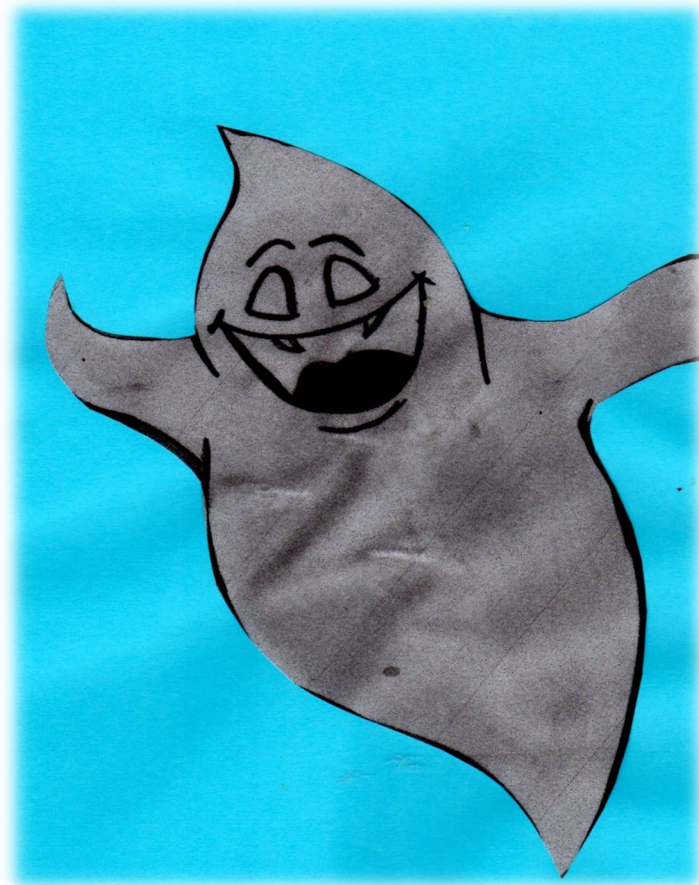

SPECTRE - SPEKTRUM

Když platí, že "centre" = "centrum", mělo by platit, že "spectre" = "spektrum". Ale neplatí. Tak to v jazycích chodí - na nic se nedá spolehnout ... Dobrá zpráva je, že v tomto případě je podobnost mezi češtinou a angličtinou ještě bližší: "spektrum" = "spectrum" (elektromagnetické, barevné, frekvenční, politické, zvukové, molekulové, ...). Poněkud nebezpečnější může být sdělení přítele, který tvrdí, že viděl "colour spectre". Budu-li mít připraveno jen jedno ledabylé ucho, případně budu zcela nepoučen, mohu se domnívat, že někde pozoroval "dešťový luk" = "rainbow" = "duha", eventuálně že mi sděluje zážitky ze svého amfetaminového výletu. Na tom posledním by mohlo být něco pravdy, protože se mu tentokrát, zřejmě pod vlivem zmiňované chemikálie (celým názvem "alfa-methylfenethylamin"), zjevil "barevný duch" = "colour spectre" (v americké variantě "color specter"). Ano, tento knížecí čertík číhá za slovem "spectre" = "strašidlo", "přízrak", "duch", "vidina", "fantom", "příšera". To se pak úplně jinak čte článek ve Spectre Magazine (www.spectrezine.org) informující, že "a spectre is haunting Europe, the spectre of rail privatization" - tentokrát v tom není chemie, nýbrž odboráři evropských železnic, jimž v čele s bubnem kráčeji jako vždy rudi Francouzi, obávající se strašidla privatizace, které by, jak správně tuší, mohlo znamenat, že přijdou o tři milióny zcela nezasloužených výhod

...

Pro pořádek závěrem ještě jednou: "visible spectrum" = "viditelné spektrum" není nic, neobvyklého, zatímco "visible spectre" = "viditelné strašidlo" je lehce paranormální (na druhé straně by měl doktor Chocholoušek radost).

SYMPATHETIC - SYMPATICKÝ

Další z řady podivností: Jeden by předpokládal, že pokud koresponduje dvojice "pathetic" = "patetický", nemělo by nic bránit obdobnému souzvuku přidáním tří stejných písmen na začátek. A brání! Vyjádření "sympathy" = "soucit", "soustrast", "účast" se nejspíš dočkáme na pohřbu oblíbeného morčete. Je s podivem, jak jsou lidé "sympathetic" = "účastný", "chápavý", "soucitný", "soustrastný", i když k právě zcepenělému tvorovi nechovali pražádné sympatie, nebyl jim z řady důvodů "sympatický" = "likable", "nice", "ingratiating". Jednoduše se v dané situaci a přecivilizované společnosti nehodí sdělit truchlícím pozůstalým, že stejně onen hlodavec odporně zatouchal a jeho chlupy byly zcela nepříjemně úplně všude.

STOP – STOPOVAT

„S očima na stopkách stopoval na stopkách, jak dlouho stopoval, přitom jen tak pro zábavu stopoval souvislosti mezi postojem stopaře a úspěšností stopování. Asi po hodině stopky, a s nimi celý nesmyslný pokus, stopnul.“

Lehce přestopováno, což! Do angličtiny by se mi rozhodně taková pitomost překládat nechtěla (možná tak ještě první fráze je milá: „mít oči na stopkách“ = „be all eyes“). Pořádek si ve všech těch stopech ale udělat krátce můžeme. „He stopped the car.“ = Zastavil auto., tj. šlápnul na brzdu a své vozidlo znehybnil. „He thumbed/hitched a car.“ = Stopnul si auto., tj. stál u silnice coby „stopař“ = hitchhiker“ a uspěl. „He traced the car.“ = Stopoval to auto., tj. pověsil se za něj a sledoval ho z bezpečné vzdálenosti, aby zjistil, kam ten pán veze jeho manželku. „He measured the car's best lap time.“ = Stopnul nejrychlejší čas na kolo., tj. měřil čas se stopkami v ruce. Krátká rekapitulace závěrem: „zastavit“ = stop“, „stopovat“ = hitchhike“ (auta u silnice), „stopovat = trace“ (jít po stopách), „stopovat = measure the time“ (čas se „stopkami“ = stopwatch“).

TOAST - TOUST

Tak tohle už vypadá jako úplná schválnost, když slovo "toust" přebrané z anglického "toast" neznamená totéž, co anglické "toast"! Tentokrát si za to ale můžeme zřejmě sami, podobně jako jsme na příklad při pojmenovávání těch modrých kalhot, co se jmenují "jeans", ledabyly sáhli po prvním slovu, které padlo do oka ... jak na potvoru to bylo na džínách značky "Super Rifle" založené v roce 1958 s kořeny v Itálii. Tyto kalhoty mají na štítku namalovanou historickou pušku z dob dobývání Divokého západu. Právě "puška" je anglicky "rifle". Na druhé straně: kde jinde na světě se říká džínům "puška" (jen tak pro potěchu si vygooglujte obrázky ke slovu "rifle"...)?! Ale zpět k "toaustům". Pokud si objednáte v anglické restauraci "toast", přinesou vám "topinku". V Česku bych, myslím, očekával při objednání "toustu" něčím slepené čtvercové nebo trojúhelníkové zvláště měkké chleby, anglicky pak "sandwich".

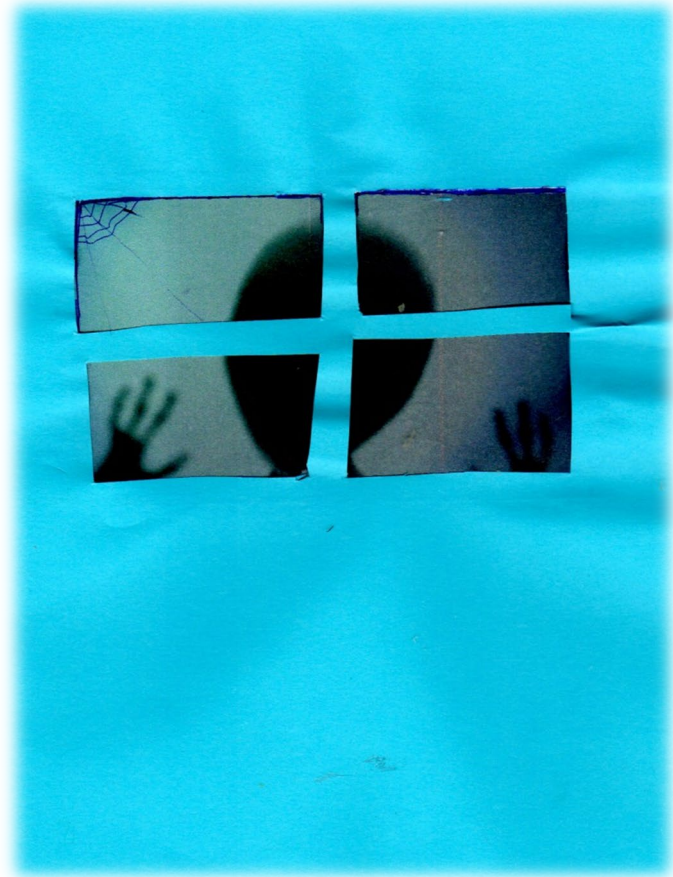
TRAFFIC - TRAFIKA

Vybavuje se mi Hubačův-Daňkův-Filipův seriál Byl jednou jeden dům, kde si nechává Josef Somr neustále stěhovat svoji trafikou z temné leklé ulice za roh do ulice rušné, a tudíž plné potenciálních zákazníků. Geniálně zlovolný Miloš Nedbal mu ji vždy znovu nechá přestěhovat zpět, aby ji nakonec připoutal k plynovému potrubí veřejného osvětlení. I on věděl, že "trafika" = "newsagent's" či "tobacconist's" musí být tam, kde je "traffic" = "dopravní ruch", "provoz", "ruch", ale nedbal.

TRANSPARENT - TRANSPARENT

Demonstranti provolávající ulicemi hesla o koláčích bez práce, sociální rovnosti a potřebě zelenání planety zcela jistě nebudou mít nad hlavami "transparent", tedy pokud se budeme držet angličtiny. V tomto případě půjde o "banner" nebo snad ještě "slogan board". Anglické "transparent" je totiž přídavné jméno nesoucí význam "průhledný", "průsvitný", také i "upřímný", "zřejmý" či "zřetelný".

VIRTUALLY - VIRTUÁLNĚ

Zamotaný případ ... "Virtuální" se sice dá vyjádřit slovem "virtual" (jako např. "virtuální paměť - virtual memory"), avšak příslovce standardně odvozené od tohoto přídavného jména, tj. "virtually", už nese převážně významy typu "prakticky", "fakticky", "vlastně", "ve skutečnosti".

O autorovi krátko a veselo

Odo dňa nášho prvého stretnutia, ako žiadateľky o prácu a šéfa jazykovej školy, o mne autor tejto zbierky rozširuje, že som na pohovor prišla so žuvačkou prilepenou na ráme okuliarov. Priznávam sa, že si to nepamätám, doznávam, že som to robievala, najmä ale pochybujem, že som na ten mienkotvorný pohovor išla s takou veľkou drzosťou.

Odo dňa nášho prvého stretnutia viem, že Martin má príbehy rád, rád ich rozpráva a býva mu odpúšťané mierne až mierne prehnané fabulovanie (hádám preto, lebo je fabulous ?)

Nech mnohý čitateľ zistí, že jeho rozprávanie o falošných priateľoch nič pre zmenu nevymýšľa, naopak, osvetľuje a odhaľuje zrady, ktoré čakajú na každého, kto svojho jazykového nepriateľa nepozná a tak ako kedysi vraj ja slušnosť, poznanie opomenie!

S úctou a kdečím iným,
Alexandra

Skalica/Hodonín 8.8. 2012

Mgr. Martin Kočí sa narodil v Brne. Po gymnaziálnych štúdiách v Zlíne vyštudoval angličtinu a češtinu na Masarykovej univerzite v Brne. Krátko po ukončení školy založil v Hodoníne jednu z prvých súkromných jazykových škôl a prekladateľských agentúr. Stal sa súdnym tlmočníkom pre oba jazyky, je členom prezídia inštitúcie AJŠA. Pán Kočí je uznávaným angličtinárom, nadšeným znalcom svojej rodnej reči a mimoriadne úspešným a obľúbeným učiteľom.

